

23.01.2024

Група №36

Урок №29

Тема уроку: З'ява нового літературного покоління. Стильове розмаїття, експериментаторство, пошуки нових форм і тем. Література елітарна і масова.

Мета уроку: (формувані компетентності): предметні: уміня характеризувати історико-культурну ситуацію в Україні наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. ; називати імена сучасних письменників, їхні твори; ілюструвати стильове розмаїття, пошук авторами нових тем і форм їх розкриття; розуміння значення понять «елітарна» і «масова» літератури; *ключові: інформаційну:* навички самостійної роботи з джерелами інформації; *загальнокультурну:* формування сучасного погляду на світ і людину в ньому; *емоційно-ціннісну:* усвідомлення того, що мистецтво є засобом саморозкриття особистості; формування сучасного погляду на світ, людину в ньому.

Матеріали до уроку: 1. Опрацюйте ст. 239-240 у базовому підручнику: Українська література (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 256 с.

Українська література межі ХХ і ХХІ століть дуже цікава й неоднозначна: оригінальна й традиційна, лірична й епатажна, акцентована на змісті й формалістська. Ця література твориться саме тепер, і ми, певним чином, є свідками її народження. Нове покоління поетів і письменників прагне подивитися на навколишній світ по-новому, а не під кутом методу «соцреалізму». Незалежна Українська держава відкрила перед літературою і нові можливості, і нову її сторінку. Література, як і все державне життя, позбулося ідеологічно-партійного диктату, ставши абсолютно вільною у виборі тем, образів і способів їх трактування. Ідейно-художнє її багатство стимулювало тематичну, жанровостильову, концептуальну різноманітність.

Характерною прикметою літературного життя кінця ХХ – початку ХХІ століття є те, що у ньому беруть участь представники різних поколінь, різних стильових течій, отже, в ідейно-тематичному, жанрово-стильовому й емоційно-інтонаційному виявах література останніх років строката й різнобарвна.

Якщо представники старшого покоління (тобто ті , хто забезпечував літературі відповідну духовну висоту і в 60-ті , і в застійні 70-80-ті роки: Л. Костенко, І. Драч, Д. Павличко, Б. Олійник, П. Загребельний, Р. Іванчук, В. Шевчук та інші) в цілому тяжіють до традиційної , об'єктивно реалістичної манери письма, до осмислення передусім проблем історичної пам'яті , моральнодуховного зв'язку часів, національних святинь і традицій, то «молодші» (В. Кордун, І. Римарук , В. Герасим'юк, Г. Пагутяк, І. Малкович, О. Забужко , Ю. Андрухович, Є. Пашковський , О. Лишега, В. Діброва) й зовсім молоді (В. Кокотюха, І. Ципердюк, С. Жадан, О. Ульяненко, С. Процюк, І. Андрусак, І. Карпа, Любко Дереш) вдаються до експериментаторських пошуків, критики застарілих кенонів, нетрафаретності, гостро реагуючи на досюгочасні тематичні табу тощо.

Прикметно, що як і в 20-ті роки, молодше покоління групується в творчі гурти , об'єднані однаковим розумінням сутності та завдань літератури , а також спільністю творчої манери , художніх пошуків. Утворилися різні асоціації та об'єднання молодих: «Бу-Ба-Бу», « ЛуГоСад», «Пропала грамота», «Нова література» , «пси Святого Юра», «Нова дегенерація».

Молодших приваблюють неоавангардистські та постмодерністські віяння, що знайшли свій вияв і в творчості тих , хто прийшов у літературу в середині 80-х – 90-х років ХХ століття. Сучасна літературно-мистецька ситуація нагадує літературну дискусію 20-х років ХХ століття. Адже ставляться суголосні тій добі питання: що таке література сьогодні, яка її місія в житті суспільства, окремої людини, якими повинні бути її ідейно-естетичні орієнтири?

Ознакою нового часу є поява творів , які замовчувалися, заборонялися у застійні часи, видаються твори «з шухляди», класичні зразки літератури. Проза 90- х років вражає оголеною правдивістю, зацікавлює невідомим фактажем, новизною ситуації та образів.

За географічним принципом можна виокремити київську-житомирську (В.Шевчук, В. Медвідь, Є. Пашковський, О. Ульяненко, Б. Жолдак, О. Жовна, Л.Пономаренко, Є. Кононенко, О. Забужко, В. Діброва) та галицько-станіславську (Ю.Андрухович, Ю. Винничук, Ю. Іздрик). Самобутньо виокреслюється й жіноча проза (О. Забужко, Є. Кононенко, В. Мастерова, Л. Пономаренко та інші).

Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Постмодернізм як явище.

Як реакція на перший дискурс та модерний дискурс «шістдесятників», другий дискурс з'явився в кінці 80-х – у 90-х рр. Постмодерний дискурс має свої символи й поняття: екзистенція, рефлексія, відкритість, гра, карнавал. Г. Гессе, (німецький і швейцарський письменник, автор роману «Гра в бісер»,

має вплив на українських постмодерністів Т. Прохаська та Ю. Андруховича). Л. Х. Борхес (аргентинський поет і прозаїк, запропонував творення художнього твору як відверту концептуалізовану гру цитатами, ремінісценціями, алюзіями світового письменства, вплинув на Ю. Андруховича, Ю. Бедрика, В. Медвідя) тощо. Окрім ТР-дискурсу та ПМ-дискурсу, в українській літературі існують проміжні та окремі дискурси, зокрема, презентовані іменами О. Забужко, Е. Андіївської, Ю. Тарнавського та ін.

Постмодерна спрямованість в українському письменстві означилася після 1986 р., після катастрофи на Чорнобильській АЕС, яка неначе пробудила і митців старшого покоління, і «шістдесятників», і породила нову генерацію письменників постчорнобильської епохи. Ця хвиля митців прагнула «зруйнувати Карфаген української провінційності» (Ю. Шевельов), тобто вивести мистецтво слова поза межі політики, ідеологічних та адміністративних втручань у художню творчість, зробити його естетично самодостатнім.

Вперше термін “постмодернізм” з’явився 1917 р. в книжці німецького філософа Рудольфа Паннівца “Криза Європейської культури”. Вживався він на позначення нігілізму в культурі ХХ ст. Філософське підґрунтя постмодернізму склали праці Мішеля Фуко, Жака Дерріда, Жюльєн Дельоза, Фелікса Гваттарі, Жана Бордіяра, Жака-Франсуа Ліотара, Річарда Рорті.

До визначальних рис постмодернізму відносять поєднання різних стильових тенденцій, часткову опозиційність до традиції, універсальність проблематики, позачасовість і позапросторовість зображення, епатажність, зміну функцій автора та героя, культ незалежної особистості, потяг до архаїки, міфу, колективного позасвідомого, прагнення поєднати істини різних націй, культур, релігій, філософій, іронічність, пародійність тощо. У сучасній постмодерністській літературі головна увага приділяється, по-перше, індивідуальній манері митця, його власному баченню людини та світу, у творах часто сполучається конвульсивна краса, примхлива елегантність, потяг до дисгармонії та деформації, хворобливої фантастики та абсурду, вигадливий еротизм.

По-друге, духовна напруга, пошук внутрішньої ідеї, самовіддана несамоовитість, екзистенційність є важливою складовою сучасної літератури.

По-третє, метафорична насиченість твору поєднана часто з навмисно зниженою мовою; багато словесної еквілібристики; плеоназм, наявність оксюмору та антитези, гіперболи та гротеску; складна композиція твору, фрагментарність – ознаки твору постмодерного часу.

Літературні угруповання («Бу-Ба-Бу», «Нова дегенерація», «Пропала грамота» «ЛуГоСад» та ін.).

Асоціація українських письменників

Утворена 6—8 березня 1997 р. на установчих зборах АУП (118 учасників).

Організація АУП має за мету подолання структурно-ідеологічного змертвіння в письменницькому середовищі України, що виникло через неспроможність керівництва Спілки письменників України (СПУ) реформувати структуру та концептуальні засади Спілки письменників до рівня відповідності вимогам сучасної ситуації (як соціальної, так і світоглядної). Ставши в опозицію до СПУ, АУП проголосила своїми критеріями фаховість, подолання колоніального синдрому в українській літературі, відкритість світовим світоглядним та стильовим надбанням ХХ ст. Вступ до АУП відбувається на підставі запрошення від

Координаційної Ради АУП (23 особи). Президентом АУП було обрано Ю.

Покальчука, віце-президентами Володимира Моренця, Ю. Андруховича, І.

Римарука і Тараса Федюка. 4—5 лютого 2000 року відбувся II конгрес АУП (68 учасників), на якому Президентом АУП було обрано Т. Федюка, віце-президентами І. Римарука, В. Моренця, С. Жадана і О. Кривенка. З'їзд констатував наявність в Асоціації організаційної кризи, викликані відсутністю працівників офісного апарату і професійних менеджерів. «БУ-БА-БУ» «Бурлеск-Балаган-Буфонада». Літературне (насамперед) угруповання, щоскладається з Ю. Андруховича (Патріарх), В. Неборака (Прокуратор) та О. Ірванця (Підскарбій). Літугрупування засноване 17 квітня 1985р. у Львові. Період найактивнішої діяльності Бу-Ба-Бу (23 концертні поетичні вечори) припав на 1987—1991 рр. Апофеозом «Бу-Ба-Бу» став фестиваль «Вивих-92», коли головну фестивальну акцію склали чотири постановки поезоопери «Бу-Ба-Бу» «Крайслер Імперіал» (режисер С. Проскурня). У 1996р. друкований проект «Крайслер Імперіал» («Четвер-6») практично завершив «динамічний період» існування «БуБа-Бу». В 1995р. у львівському видавництві «Каменярь» вийшла книга «Бу-Ба-Бу».

Літугрупування стало втіленням карнавального необарокового мислення, притаманного метаісторичній карнавальній культурі людства. Соціальним фундаментом метаісторичного карнавалу в Україні став підсвідомий масовий синдром зламу, що супроводжував розпад імперії і викликав дві метапсихічні кладові: суспільну депресію і масову карнавальну сміхову рефлексію на катаклізм системи. Творчість учасників «Бу-Ба-Бу» в межах самого літугрупування стала ситуативно-концептуальним мистецьким відгуком на суспільну рефлексію. «БуБа-Бу» заснувало свою Академію.

«Нова дегенерація»

Поетичне літугрупування, існувало у 1991 —1994 рр., складалось з трьох літераторів, вихідців з Івано-Франківської області — Івана Андрусика, Степана Процюка та Івана Ципердюка. У 1992 р. літугрупування видало три перші збірки названих поетів під однією обкладинкою. Загальна назва цього проекту була також «Нова дегенерація». Передмову написав Ю. Андрухович. Тексти членів «Нової дегенерації» перебувають у дискурсивній сфері неомодерних літературних практик.

«Пропала грамота»

Літературне угруповання трьох київських поетів: Юрка Позаяка, Віктора Недоступа та Семена Либоня. Існувало в кінці 80-х — на початку 90-х рр. «Пропала грамота» була заявлена як авангардний проект. У 1991 р. «Пропала грамота» випустила книгу з однойменною назвою.

«ЛуГоСад»

Поетичний гурт, заснований у 1984 р. львівськими поетами Іваном Лучуком, Назаром Гончаром, Романом Садловським. У 1986 р. вони видали (все в одному примірнику) альманах «ЛуГоСад- I» і «ЛуГоСад -II», а також збірки Н. Гончара «Усміхнений Елегіон» та Р. Садловського «Антологія». «Методологічна основа» творчості «ЛуГоСаду» — теорія поетичного ар'єргарду, «ідея і аргументування лугосадівсько-ар'єргардної теорії. У лютому 1994 р. відбулася академічна наукова конференція «Літературний ар'єргард», присвячена 10-літтю «ЛуГоСаду». Окремі вірші лугосадівців перекладені німецькою, польською, білоруською, словацькою, болгарською, англійською, італійською мовами. До 15-річчя гурту готувався

третомник «ЛуГоСаду». «пси Святого Юра»

Літературна майстерня, неофіційне творче об'єднання із семи українських письменників, які таким чином вирішили шукати не стільки естетичної (з цієї точки зору всі вони були й залишаються досить різними), скільки професійно-цехової єдності (спільне обговорення рукописів, формування альманахів, взаємне редагування та коригування). Ідея такої спільноти виникла серед групи авторів (Ю. Покальчук, Ю. Андрухович, І. Римарук) під час міжнародного круїзу «Хвилі Чорного моря» на борту корабля «World Renaissance» і остаточно сформувалась у вигляді маніфесту в стінах афінського готелю «Св. Юрій Ликаветський» у листопаді 1994 р.. До літмайстерні увійшли, крім згаданих, В. Герасим'юк, В. Медвідь, В. Неборак, О. Ірванець. Останній приблизно через рік із міркувань цілковитої творчої незалежності з майстерні вийшов, натомість приєднався Т. Федюк. Єдиний поки що альманах «пси святого Юра» (Львів, 1997р.) зафіксував первинний

склад майстерні, оскільки формувався ще 1995 р. Альманах являє собою досить симптоматичний зразок «поєднання непоєднуваного» і до сьогодні перебуває серед найжвавіше обговорюваних новинок сучасного літературного процесу. Концепційну добірку творів опублікував журнал «Сучасність» .

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.